

Небувалий етінний календар „Рідної Школи“ на 1927. рік

ілюструючи образками діяльність Товариства, вже друкується, й на днях буде розіслано усім Вп. Прихильникам.

— **Нова іценізація Гоголя.** Славний російський режисер Мейергольд приготував „Ревізор“ в новий, новий іценізацій. Він хоче додати деякі доповнення з рукописів Гоголя, побилюючи часом деякі особи: додати найменше „Карпенку“ (?), „якого капітана“, „жиде-та“ і „малярів го офісера“. Останній стане майже центральною особою. Новий „Ревізор“ матиме також музикальну композицію. Як такий зревізований „Ревізор“ виглядатиме на сцені — покаже буде подальше.

— **Магістратська господарка.** Від лінї можна не дивуватися, чому львівський магістрат не в силі дати собі раду з порядком у місті. Від жовтня 1922 р. до жовтня 1924 мав він у себе касира в торговинні відділі Бистрону, а усе, що мало входити до касової книжки, впадало до його кишені. А листки касових книг цілими безладними в одне потрібне місце в його офісному стверділа, що в його руках щезало б мільярда 458 мільйонів 857 тисяч польських марок!

— **Львівський хроніка.** Нарешті новий банкітський список: власник графиня на вул. Жовтківській Наталі Флюхнер підкреслює власні записи і наводить лист з боржниками, що коли не складе до 26-го п. н. 4.500 зол. виплату за своє життя. Його застрелить. Трафіканти так перекладає, що заради побігів а листом... на полицю. — У рубриці крадіжів — все лишилося по старому: більшість скарфисованих річей, головною одіж, перейшла на власність факхів і анаторів злодійського інстества, яких не зловили. Зате найдемо спеціаліста, який продає морфін.

— **З родинних трагедій.** Львів мав заоршуючу судову розправу. Шіриша публіка не брала в ній участі як при розправках „сензацийних“, бо сам предмет розправи був такий безнадійно сумний, що ніхто не мав сміливості його вислухати. У травні цього року дочка сторожа 24-літня Марія Мартін, заручила свого батька сокирою в хвості розпущеної та оборони. Батько був пияком і неробкою і кілька разів тяжко верталося уночі до хати, перевертаючи усе верх дном і погрожував життям до дочки. Жінка та дочка боролися з нуждою і безнадійно, який продавав навіть їхню одіж і сильно побирав їх. Коли одної ночі вони вийшли з хати до дочки, що їх уби і сковав їм подушку сокирою, дочка в смертельному жаху та в почутті ненависті і самооборони, тою самою сокирою вбила батька. На суді призналась до вбивства; всі свідки потвердили дійсний стан родинного життя Мартинів; лікарі ствердили, що обвинувачена находилася у мент злочину в стані психічно невідповідальності. Присяжні судді потвердили тільки вбивство і 12 годин присяжні призначили їй невідповідальності обвинувачена звільнена від вчині і кари.

— **Чистий інтерес.** Вже два роки галицький суд розслід справу обвинувачених любляцьких жидівських кошмарів, Герберта та Йоласа, які продавали на сотні тисяч доларів чужі дрова, одержували величезні позички, а коли дійшли до мільйонного майна і вчинували свою родину доларями, проголосили банкрутство на чверть мільйона доларів. Книг і паперів не мають ніяких, бо вони торгували доларями, а тоді в доларях не вільно було вести бухгалтерії. Отже — заявляють хитромудро — не величезні рахунки. Гепер нехай суд перевіряє, чи вони справді збанкрутували, чи ні... Не кожний суд має промисловий хист жидівського торговця дереви!

— **Нобелівські кандидати.** Речинець дворинної розділи нагороду Нобеля стає щораз ближчий. Щораз частіше вирізняє нові кандидати. У наукових диліках, справляють стільки лекції. На нагороду з мексиканськими кандидатами проф. Фібігер, дослідник від новою методом лічення рака. Але в літературній суперниці є народи й особи. Найбільше даних має мундирова скандинавська кандидатура Снігд Ундсет, попросту тому, що жорі в Штокгольмі найкраще знає своїх письменників і найкраще розділяє великі гроші поміж своїх. В останній хвилині виникає кандидатура Франца Молдара, яка мала би за собою той аргумент, що Мадарі давно не дістали ніякої нагороди. Здається, що російська Академія Наук знову не поставила ніякого свого кандидата.

— **Зізд дослідників бігуна.** Від 9 до 12 листопада збирається у Берліні перший зізд міжнародних дослідів підбігу зовних країн при допомозі літака. Америку представлятиме проф. Бавер з Інституту Карнегі, Англію метеоролог Паліер Шоу, Італію проф. Паліапо, Норвегію Фрітцго Нансен, Росію Штокгольм, а Німеччину проф. Кошліхтер.

— **Доля наукових нагород.** Кілька літ тому французька Академія Наук оголосила нагороду 250.000 фр., яку одержить той, хто перший знайде способи комунікації з найближчим сусідом землі; з Марсом. З р. 1904. Академія Наук у Гетінгені оголосила нагороду мільйона марок за розв'язку славної проблеми Фермата. Допиш

нічого не відомо, що сталося з цими грошми. Не знаємо, як порозумілися з Марсом і не знаємо, як розв'язати формулу Фермата; зате знаємо, що і франк і марка сильно втратили в останніх роках на вартості. Чи ці наукові проблеми здевалювалися одночасно з валютою?

— **Зоряний радій.** Для шкільнорські вчені д-р Колякостер і д-р Делзакіс повернулися із гори Монх, що має 13.463 метрів і п'ять доту до відома вислді своїх астрономічних обсервацій: — деякі зорі випускають радіоактивне проміння багато сильніше як наш земний радій. Треба тільки це проміння якось переловити. Вчені не тратьте наші, що не ім властиво.

— **Кренторія і рабін.** У Варшаві розбирають шкільний конфлікт міжреспубліканської жидівської громади з родинною поміршого 7-літнього Жиди, якого тіло спалили в кренторії. Рабін не хотів цих останків поховати, а комсарят заявив, що похорони — діло рабина. Родина поміршого звернулася до міністерства з проханням рішити справу, вказуючи на те, що на околиці с'яже три урни з пополам небижиків.

— **Світлова хроніка.** У Варшаві міська рада на спеціальним святі передала королеві претару пазату, як удувану з публічних складок. Була це спеціально аристократична демонстрація, щоб показати, що Каталонія буши-то дуже прихильно ставляється до еспанського короля. — В Японії щотижня два мільйони осіб буває в кін. — У французькій академії наук демонстрували фільму одночасно з грамофоном. Нагодний виклад про неуги серця з образками вчиршав матеріал, який студенти вчаться значильно піз року. — Найстарішою республікою в Європі, що має найдешевшого президента, є Андорра, в пренесенських горах між Еспанією і Францією. Президентом є звичайний пастих і бере річно всього 75 фр. плати. Бо за винас отар має решту потрібну на скропне життя на половинах. — Неудачні Рабіндрант Тагор мав приватну розмову з відомим відеоскопним психоаналітиком Фрайдом, з якого уже давно хотів познайомитися. — Надто вчасні сини, що впади цього року, вигнали з лісів Ліванії приблизно 3.000 ренів, які підійшли до людських осель за поживою. У виселених місцях спричинили вони великі шкоди, намагаючись громадяни на конші сім. — В Югославії заборонили фільму, зладжену на підставі оперетки Лейгара „Весела вдова“. — Ганденбург позилував шуриня бузшого президента Еберта за образу чести.

— **Заспокоєння мін. Залеско-го.** Через незгоду пропущено в останнім уступі першої частини того допису слово „устно“. Автор прокає нас зазначити, що уступ цей повинен був ось як звучати: (Сидоренко) „дав устно формальну згоду українським делегатам на мисилку армії Галера до Польщі“.

— **З кін.** У кін. „Коперник“ почалась прем'єра нової фільми в 8 діях п. з. „Жінка на відпустці“. Є це комедія в 8 діях, у головних ролях з Беатриче Діжой і Раймундо Грфіто (американський Максим Ліндером). Крім цього: американська фарса і похорони Валентина. У кін. „Марусенька“ прем'єра „Париські ночі“ сальново-сензацийна драма в 10 діях з життя париских апаши. Поза програмою дует Янашкова.

— **„Свобода“ ч. 42.** вваля жертвою конфіскації: прокуратори сконфіскували наступну статтю „На спомин великих днів“ і цілу статтю „3 листопадових днів“ з описом боїв за головушку пошту у Львові, хоч минулого року такі описи перепускала. Загострили видко цензурні вимоги у Львові від новим „сензацийним“ урядом. Давильний зміст числа: Сіють мітер. Уніаство куратора Собіньського. З організації шийного руху. Польські справи. Розвиток Васильєвського чину. Заборонена освіта. Що чувати у світі. Новинки. Судятя. Господарські вісти. Листопад місяць українських інвалідів. Дописи з краю.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це на-родний фортеця, це левий захист в добі лихоліття!

Дописи.

Яворів. (Звіт Бібліотеки У. П. Т. за перший рік існування). Бібліотека У. П. Т. в Яворові, дир проф. Василь Волошинський до Верболя, дав інено для публічного ажитку дня 4, жовтня 1925 року. Одне крім готового „Інвентарного Каталогу“ з 337 вписаними книжками у 8.156 томах бібліотека не мала тоді ще систематичного каталогу, ані не була розрекламована. Упорядкування тривало цілих десять місяців. Сьогодні (дня 4, жовтня 1926 р.) „Бібліотека У. П. Т.“ в Яворові має всіх чисел в „Інв. Каталогу“ 4.178, томів 9.154. Систематичний каталог зладжено по т. зв. латерній системі. Досі є такі відділи: — красне письменство, історія

письменства, філософія, медицина, сільське господарство, природознавство, богослов'я, географія, етнографія, історія, виховання і навчання, зоографія і суспільне, інстество, містари, різне. Таюро головню в містєвській, українській, польській і московській мові. Бібліотека приміщена в домі „Рідної Школи“, в партері української гімназії. Не зважаючи на малі приходи, опрацьовано цього року понад 200 книжок. Опрацьована переплетення „Проміти“ у Львів і переплетення „Пласту“ в Яворові. Усіх читачів за рік було 167, з того 01 учнів гімназії, семикласії СС. Васильєвський і народної школи ім. Т. Шевченка. Тільки 66 читачів було не-учнів. Місячна оплата за позичання двох томів денно 1 зол.; каваді, платна ратами, 3 зол. Учні не платять к ній, тільки складають місячну оплату у висоті 50 сот. За 12 місяців прочитаю 3.990 томів. Найбільше з області красеного письменства. Як на Яворів — і то багато! Фонди бібліотеки дають тільки на бібліотечні цілі. З нагоди коляди зібрали деякі читачі грошовий дарунок для бібліотеки; грош приніс і діточий фестиваль у вересні 1926 р., уладжений головно заходом паничок Альтульських. На 996 томів приросту зложилися жертви таких добродіїв: Повтова Флія Проміти в Яворові — 24; томів, пок о. Назовий — 39 томів, дир. Теодозій Станіславський — 13 томів, Флія Союзу Українок в Яворові — 32 томів, д-р І. Савицький з Львова — 9 томів, „Нова Культура“, Львів — 9 томів, знову проф. В. Волошинський — 126 томів, Віктор Завадський, Львів — 14 томів, Остай Тихоліс — 2 томів, Мик. Осідай, Яворів — 4 томів, Вид. Чайка у Відні — 3 томів, Я. Цуковський, Львів — 1 том, Вид. Сільський Господар у Львові — 20 томів, Вид. „Рідна Школа“ у Львові — 37 томів, д-р Микола Чайковський — 66 томів, Євген Яворовський — 7 томів, Ярослав Марені — 84 т. м., д-р Михайло Філіч — 4 томів, Вид. Чина Василь Великого — 50 томів, Діковський Олександр — 4 томів. Точніші статистичні дані можна переглядати в львівській бібліотеці (касові звіти, діаграми і т. п.).

Від Редакції: Звертаємо на цей допис увагу цілого українського громадянства. Крайня пора, щоб по всіх наших містах і містечках основано добре вивіловані українські бібліотеки, аби таким чином хоч в часті вирвати наших людей від всеалдадного впливу польської лєктури.

ПАНАХИДА

за упокій душ Проміти українського Пласту о. Е. Монібоновича, Степана Тисовського, Остала Вахнянина, та всіх помірших Пластунів відбудеться в суботу 30. жовтня ц. р. о год. 5-їй половини в Преображенській церкві, на яку їх Рідні і усіх Громадян запрошує

Верховна Пл. Команда.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Сасаєвського у складі 30 осіб виступає:

Субота 30.Х. Калущ. Неділя 31.Х. Калущ. 719 18-?

3-місячний курс артистичних робіт відкриває Стефанія Шмігельська, вул. Корняків ч. 1. П. пов. Зголошення приймається кожного дня від год. 3—4. пол. 812

До Тт. Адвокатів Коломийської і Станіславської Делегатур С. У. А. Дня 7. листопада ц. р. відбудуться сходини українських адвокатів станіславської і коломийської судової округи в сали Народного Дому в Коломийі о 10. годині перед полуднем з наступним дискусійним порядком: 1) Перспективи української адвокатури — реферують тов. д-р Андрій Чайківський і адвокат в Коломийі, і д-р Роман Домбчевський, адвокат в Миколаєві н.Дн. 2) Оборона прав української мови в урядах — реферують тов. д-р Леа Вачинський, адвокат в Станіславові. 3) Справа порушення учасниками сходини. З огляду на два святкові дні, надіються підписати, що всі Товариші на ті сходини прибудуть.

Д-р Леа Вачинський, делегат С. У. А. Станіславів, **д-р Андрій Чайківський,** делегат С. У. А. Коломийі. 815

ДРІБНІ ОГолошення.

80 СОТ. коштує одна ложечка до чаю з хинського сріб'яз у Мандлі, Коперник 14. Проти кина „Коперник“ 081ау 3-?

МЕТОДИЧНИЙ ПІДРУЧНИК до Першої книжки по 3 год. вислїка: Математика, Львів, Париска 17. 707 2-?

ІНТЕЛІГЕНТНА, біда нуматка з приво-ду безробіття свого му з, находитися в крайній нужді, просить давати їй і дарованні її замового плану. Зоскни по-дошення до Народної Організації Українців міста Львова, Ринок 10.П. через гавок. 3-?

ДЛЯ студентів вишніх шкіл (особий пошл) з латинською або без. Сінгін 65. ПЛ. пов. на ліво. 812 1-?

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакції на відповідає

Д-р Феліко Ган Спеціаліст ледут легі-ма, серпа і жовтуча Львів, Городецька 46. Телеф. 834. 734 Пересилання Рентгеном. 3-9

ПОЗІР!

Мешкання, Львів, Промислові Заведення!

ЖАРІВКИ!

OSRAM - PHILIPS - TUNGSRAM

від 100 ватт в гору за безліч!

ЖАРІВНИ бешадності від 10 до 31 санов по 1 зл. 25 с.

поручає ЕЛЕКТРОМІСК Львів, Скар-ківська 4. (проти кина Леа). 813 1-?

СНОВОВУ РІС

НЕДУГИ ЛЕГЕНІВ

Чихотка легенів, є невиліковна і що року, не роблячи рїшної в ліці, серед роду і стану, косить мільони людей. При поборюванні грудних неугт брєкнїт, апертого кашлю і т. п. приписують лікарі „BALSAM THIOCOLAN AGE“ який утєхнує виділюючись флегм, сирєплю організм і самопочуття недугого, збільшує вагу тіла і усуває кашель.

Balsam Thiocolan Age (з марк. Когут). Рес. Мін. Публіч. Здор. Чч. 294 і 295. 728 6) продають Аптеки. 3-24

Найбільш упертій білі голови

усувають оригінальні порошки з „КОГУТ-КОМ“. 14-?

Конкурс.

Голова Управи „Рідної Школи“ УПТ, оповіщає в друге конкурсу на фахового управителя своєї книгарні. Зголошення з залученим опису життя і доказів фаховості (свідчення і референції) належить вносити до Головної Управи Товариства Ринок ч. 10. П. п.) в рєшєнні до 10. листопада ц. р. — Головна Управа „Рідної Школи“ УПТ-ва. 805 2-?

Заощадите, віддаючи перероб-ки, золотничо-годинничарські направи як також золотничі і сріблення до дешєвої і солідної виконуючої роботи **Мутка Коноровський** Бельовського 3, при виході з пасажу 783 Миколаїша. 3-?

ФІРМА ШТІР і СКА БАТОРОГО 32.

поручає на зимовий сезон вонни на плащі і сукні, плюші, шовки, шифони, полотна і т. п. на догідних услїях, по приступних цінах. 779

Ширїть наш часопис!

[illegible]

ми і нами є величезна різниця. В довоєнному Львові ми творили — так сказатиб — підпільний елемент. Наша територія, з якої черпав український Львів, була тереном негавуючих боїв. Тоді, коли польський міський елемент майже нічого не тріт, ми втратили фактично все: культурний здобуток, економічний доробок, політичну силу. Тоді, коли польський елемент є тут упривіснений і підтримуваний всією силою і засобами держави, ми є поборювані на кожному кроці, в кожній ділянці. А всетаки, не зважаючи на найрізноморідніші перепони, ми йдемо вперед, а ви йдете назад. Свої культурні установи ми відбудували виключно власними перетеребленими силами і власними дрібними засобами. Своє економічні установи ми, зруйновані до краю, яким відмовлено найпримитивнішою допомогою — хоч би з гуманітарних оглядів — починаємо поновити відбудовувати. В ділянці політичної організації ми, зовсім обезправлені, теж зробили значні поступи. Наш стан посідання в містах і у Львові зокрема зростає, число нашого населення збільшується. А що найважливіше! — в цих часах нечуваного лихоліття наше спольнізоване робітництво у Львові приходить до національної і соціальної свідомості. Вся наша "творчість" на цьому терені є менше або більше штучна, а наша наскрізь природна і тим самим трівака. На кожному кроці ми відчуваємо безліч недовгод, чумо, що наші прогалини в багатьох ділянках незаповнені, але одночасно твердо віримо, що їх з часом заповнимо. Ми переживаємо тут добу новільної, але послідовної регенерації, а ви добу неминучого упадку. Колиб не "той третій", що став фактично по вашому боці, то наші змагання в приверненні столиці за хідно-українських земель її природного обличчя і змісту були би здійснені далеко скорше і далеко певніше.

Так ми говорилиб нашому опонентові та ще й додалиб: Нерозумно робите, бо природного розвитку ніщо не спинить. Ваші прийоми, ваша політика гноблення українського елемента може припинити регенерацію Львова, але не може її вбити. Виконання українських катедр і божівільна боротьба проти самої ідеї українського університету у Львові долазує, як дуже неприємно почувастесь, як тремтите на згадку про базу для української культури, як якдасесь нашої культурної конкуренції. Будучи слабиими на наших національній території, без коріння в нашому ґрунті, думаєте давленням, заборонами, відкиданням навіть нашого національного імени спинити наш ріст. Думаєте, що скінзований львівський університет є розсадником польської культури на "кресах". Вірте, що ще ніколи не були ми далшій від тієї вашої культури, як власне тепер. Ми творимо й поширюємо власну культуру. Не маючи змоги творити її тут, творимо її в Києві, Харкові, Кам'янці, в Празі і Подєбрадах — і нею ми живемо.

Львів належить до найдивніших міст в Європі. Положення на великому перехресті доріг між сходом і заходом, все переповнений напливом елементом, приймає він найдивовижнішу фізіономію. За українських княжих часів був — очевидно — здебільшого українським. Після витереблення в ньому українського елемента Казимиром Бел, творив польсько-німецько-українсько-вірменсько-жидівську амальгаму. В початках панування Австрії

переходив германізаційну добу, опісля став польським. Однак похід демократизму почав уже був видігати й український елемент. В часах російської окупації в р. 1914—1915 Львів за одну ніч, немов в казці, перемінявся був з "польського" в "російський". Після відступу російських військ вернувся знову "польський характер", за який Польки в р. 1918 розпочали з нами війну. Вкінці всадовилася в нього польська влада, але з тією ханією розпочався занепад "польського Львова". В добу панування шляхти при підтримці австрійського уряду лекше було втримати "польський характер" столиці коронного краю Галичини, осідку всіх найвищих краєвих властей і азидно для польської культурної еліти з Конгресівки і Познанщини. Тепер після поділу "коронного краю" на воєвідства з окремими осередками і після приєднання до Польщі великої української території на північному заході це задання є далеко важче. Лекше було, хоч в ґрунті річи також безнадійно, втримати "польськість" одного Львова, як чотирьох воєвідських осередків: Львова, Станиславова, Тернополя і Луцька. У Львові можна було сконцентрувати свої сили, а в чотирьох осередках, з яких тільки один Львів має частинно польське оточення, ті сили мусять піти у розсіпку. Таким чином хитрі плани при допомозі нового адміністративного (воєвідського) поділу поширити польонізаційну базу, фактично її звузили через розсіяння сил та й то звичайно меншевартих (бо більшевартих відплити на польську національну територію).

Все те, створює для нас пригожий ґрунт, хоч в непригожих умовах, привернути нашої старій столиці, а теперішньому осередкові за хідно-українських земель його природний характер і зміст. Вримо, що крок за кроком ми довершимо цього величнього діла.

Новий світ.

Враження проф. К. Студинського з побуту на Рад. Україні.

II.

Становище жінок і поворот до сім'ї. — Право власності на дом і життєва скрута. — Монополізація публічного життя. — Селянство. — Галичане і їх роля. — "Госнація". — Основи прихильності московських комуністів. — Невдоволені націоналісти.

Становище жінок в радянському устрою — по словам проф. К. Студинського — є упривіснене. Закон про алімент не лише забезпечує жінку й дитину, але й доводить до великих надужит з боку несовісних жінок. На удержання дитини признається звичайно четвертину плати чоловіка, але бувас й таке, що не раз кілька мужиків платити на одну дитину, якщо мати доведе, що вона піддержувала з ними інтимні звязки. Сім'я, яку горі дном вивернула була революція, повертає до свого первісного значіння, хоч базується здебільшого на чисто матеріялістичній основі. Заява згоди представників двох полів на спільне подружжє пожиття в окремому уряді є синонімом шлюбу. Поза тим хто хоче, може брати церковний шлюб по своїй волюбі. Однак він не має ніякого реального значіння, бо також заява про небажання піддержувати спільне пожиття рівняється розводі. Коли тепер ті розводи меншають, то на них головню впливає згаданий, вельми важкий закон про алімент.

Важким кроком вперед на ш яку відбудови соціального життя є закріплення права власності на домах вартості до 20000 карбованців. Сталося це під натиском твердих життєвих вимог. Соціалізовані дома з кожним роком пропадали серед руїни. Ніхто їх не консервував, не дбав про них, не робив напавок. Держава була безсила, щоб розгинути свою опіку на десятки, а то й сотні тисяч соціалізованих і зруйнованих домів. Не було нішого виходу, як повернути їх попередній власникам, переносити на них весь тягар відбудови й консервації домів. Але щоб "завок був ситий і коза шла", себ то щоб догодити доктрині і поступатям життя, то повсюдно власність тільки мен-

шим домовласникам. Та раз зроблений який мусить потягнути за собою й дальші кроки в напрямі признання і забезпечення приватної власності.

Життєві відносини просто катастрофальні. В часі революції зничено десятки тисяч будинків. Нових домів будують мало. Зрештою, в теперішніх часах може зватися за життям розбудову тімким держава, а вона не розпоряжляє відповідними капіталами. Тому найчастішим явищем є факт, що в одній кімнаті, яка є кухнею, спальнею й робітнею, тисяться по п'ять і більше осіб. Також життєві вгоди стоять на найпримитивнішому ступні. Не лише такі речі, як нпр. лазнічки, умивальні, але й звичайні мидиші не все ставлять першу потребу хід. Навіть в першорядних гостиницях під тим оглядом провалється скрута.

Все публічне життя плыве й розвивається під проводом, контролею й опікою держави, а радше єдиної державної партії (комуністичної). Товариства і союзи (освітні, культурні, професійні), продукція і консумиші, кредит і господарські досягнення, преса і видавничства все те проваляє свою діяльність в монополюючому характері. Правда, поруч Держави існують й приватні видавничства, але вони можуть провалити свою діяльність остільки, оскільки здобудуть від держави папір.

Селяне, більше від міського населення, живуть своїм окремим життям. Посідають вони пересічно 10—15 десятин землі. Уряд уводить на селі трактори та запровадє селянство до більш доцільної й видатної управи землі. Є теж і засібніше селянство (по 6—10 десятин землі), яке піддержує уряд, якщо його господарства ведуться раціонально і стоять на вищому ступні хліборобської культури.

Галичан на Рад. Україні є до 60.000. Є це елемент, який загальною ціною. Мають вони свої організації і клуби. Голоють помітну ролю в державному будівництві і становлять не останню силу в українській державному апарату. Багато Галичан служать в міщій, але не мало працює в шкільництві і господарських установах. Деякі з них займають високі становища, як от проф. Гаврилюк (ректор ІНО. в Харкові), проф. Геринювич (ректор кам'янецького господарського інституту), д-р М. Яворський голова Українця в комісаріаті освіти, Мих. Левицький (б. посол у Празі) і інші. Годиться зазначити, що Мих. Левицький підчас св. го побуту в Ростові над Д. ном прийшов в посідання архіву голосного провідника галицьких москвофілів покр. д-ра В. Дудкевича. Тепер той архів знаходиться в одній з наукових установ. Змістом його незвичайно цікаві матеріяли до взаємин галицьких москвофілів з царським урядом. Між иншим в тому архіві найдено документ про російську субвенцію в р. 1876 у висоті 100.000 рублів для "Слова" Б. Підвицького. Взагалі вилучування тих матеріялів буде великою сензацією.

Передову ролю на Рад. Україні, як взагалі в СРСР. грають Жиди. Розуміється, на Україні більшу, як деінде, бо тут було те ґетто, в яке спихав їх царський уряд. Повно їх висіди: в урядах, в правлячій партії, в господарських установах, в культурній ділянці. Загальною владається Жиди в упривісненою нацією, в скороченні "госнація" (государственная нація). Іван. справоздавець доводилося на ту тему вислухувати багато. Загально нарікають на колонізацію Жидами врожайних земель південної України — тоді, як українські селяне аусять мандувати на Сибір. На тему "госнація" кружляють також всікі дотепи. Нпр. проф. Студ. ставили питання: Що значить СССР? А коли він відповів: Союз совітських соєреспублік, то його поправили, бо СССР. значить: три Срулі і один Руський. Цей зіднявий, але — на жаль — з дійсності випливаючий дотеп є теж проявою пості-ного зростаючого, загального і страшного антисемітизму.

Московські комуністи — по словам проф. Студ. — ставляться до України прихильно, а та прихильність базується на багатствах України. Богата Україна велику пайку своїх багатств і своєї продукції віддає центрові. Україна покриває недобори інших, бідніших союзнських республік. Проти цього знімається на Україні опозиція. Шлях справоздавець оцінює, що її сили є невеликі. Бо Україна багата зискала на революції. Особливо два здобутки є непомирно великою агіт: земля і національна політика. Український нарід полубує чужого елемента в багатій, сильній і непереможній великовласницькій чер-

стві і через національну політику починає здобувати своє місце в сімй народів. Москвофіли через революцію майже нічого не здобули, навики — багато втратили. Ось чому опозиція на Україні не дуже велика і примуду аплаудування дає в користь інших республік, а особливо російської.

Проф. Студ. доводилося зустрічатися і з українськими національними колами. Вони недоволені. Коли їм вказувано на здобутки в шкільництві, на українізацію і т. н., вони хитяють головою. Мовляв, що з того, що школа українська, коли дух в ній не український.

Три заборони.

Поворот до чорної старосвітщини.

У вчорашньому "Ділі" подали ми вістку, що єм. Кошиловський в перемисльких "Епархіяльних Відомостях" за рік 1926 (жовтень, листопад і грудень) видав три заборони:

1) духовенству перемисльської епархії не вільно брати участі в святкуванні десятиліття смерті Івана Франка, згада його ворожого ставовисла супротив св. релігії і св. церкви;

2) духовенству перемисльської епархії не вільно читати і передплачувати український часопис, видаваний в Перемишлі п. н. "Український Голос";

3) українським християнам не вільно брати участі у Виданні "Української Шкільниці" в Перемишлі.

Дозволимо собі до цих трьох "указів", виданих перемисльським владикою, подати свої поминання.

Десятиліття смерті Івана Франка, одного з найбільших піомірів культури і поступу на Галицькій Землі, являє громадянство відсвяткувало з великим пієтизмом. Іван Франко геніяльний письменник, поет, публіцист, учений, із спеціальним замилуванням забирає він до студіювання переконних пам'яток. Видання апокрифічної літератури, студія про Івана Вишневського, про Йосифа Шумлянського, про церковні інтермедії, про карнатураске письменство XVII—XVIII віків, студіювання творів рахей і є. є. церковників "Варлаам і Іоасаф", "Слово о Лазаревім воскресенні" і безліч інших студій, що якуються з церковним життям, вказували, що у цього культурного діяча живою була традиція, на якій розвивалося наше національне життя, проминає сильною струєю церковщини. З великим тактом та меншим критичизмом забирає він до освітлювання цих давних пам'яток, чи праці поодиноких православних і уніятських церковних діячів, а хіба найбільш католицький латор не міг би був створити таких симпатичних типів, як тил священника в "Панських жартах", в оповіданні "Чума" та інших його писаньх. Річ ясна, що побіч симпатичних типів виступають в його творчості і такі "глухі" характери, як нпр. о. Передмирицький в "Великому Шумі".

Сказатиб по правді, ця заборона єм. Кошиловського є аж що найменше муштардою по обіді, бо святкування десятиліття смерті Івана Франка добігає вже кінця. Ця заборона азорована на щогорнім "Місонарі" оо. Василіян, що теж негативно віднеслися до пам'яті Франка.

Та мимохіть родиться прикрє порівняння. Якби тако заборону видав був владику Пелеш, що в церковне життя вложив талант ученого дослідника, або митр. Шелтицький, великий, інтелегентний знавць церковного письменства, мистецтва та взагалі культури церкви, а хочби й не погодився з такою постановою, асеж така бодай признав би за ними певне особисте право до такого виступу. Але чия заслужився для церкви, для її культури єм. Кошиловський? Засідали на перемисльській престолі Ангеловичі, Левицькі, Сингурські, Якимовичі, Полянські, Пелеші, Чеховичі, великі громадяне-владки, що дрікали за велич свого престолу, що будували шкільну, що утримували сердечні звязки з громадянством, що були сподвижниками інтелектуального і громадського життя. Вони лагодили спори, вирішували суперечки, шанували старше духовенство, оточували себе досвідними дорадниками і числили з їх голосом, вони жили громадською думкою і підтримували культурне та громадське життя своєю працею і грошем. Єм. Кошиловський спонсировав старших і заслужених громадян-святих, а оточив себе мало досвідними молодими людьми. І коли у владики Кошиловського не було пошани для віку і досвіду своїх кралошан то чи може бути пошана для пам'яті